

2-ik szám. Január 8. 1868.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:
EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi **EUSZ K.**

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja : 3 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kőszíratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1868.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV
M. AKAD. NYOMDÁSZNÁL.

TARTALOM.

Cikkek: „Rajzok Konstantinápolyból.“ *Reményi Károlytól.* — „A Kain-jegyek.“ (Beszély.) *Vadnai Károlytól.* — „Bártfa város régiségei.“ *Myskovszky Viktoról.* — „Az elefántról.“ — „Egy rendőrök embezelése.“ — „Doggenfeldi Vetter Antal, honvédtábornagy.“ — „Egy hét története.“ *Vadnai Károlytól.* — „Vegyes közlemények.“ — „Irodalom.“ — „Szerkesztői üzenetek.“ — „Ujdonságok.“

Képek: „Konstantinápolyi tüzoltók.“ — „Részlet a bártfai városháza főkapujából.“ (*Myskovszky rajza.*) — „Lőrinc szobra a bártfai városházán.“ (*Myskovszky rajza.*) — „Szeltet elefánt.“ — „Egy orosz vendégül Sz.-Pétervárott.“ — „Az angol „rough“ munkája közben.“

Irodalom.

— („*Kossuth album.*“) Szerkesztő Áldor és Ormódy. Pom-paskiállításon, nagy negyedréf alaku könyv, Kossuth Lajos nagy arcképével díszesítve. Ara 2 ft. Gazdag tartalmából csak az egyenesen Kossuth személyére vonatkozó költeményeket és cikkeket emlíjtük fel, u. m. Kossuthoz (költ.) Ormódytól; Kossuth, (költ.) Tóth [Kálmántól]; Bathiány és Kossuth, Felsőbányától; Karácsonyesték az exgovernonál Kubinyitól. Kossuth első levele fölött, Illyés Bálintól; Fiamhoz Kun-

ságától; Kossuth Lajos házáról, Szokoly [Viktortól]; Kossuth Lajos, Tólvölgyitől; Egy dal keletkezésének története, Jókai Mórtól; Egy lap a Kossuth-irodalomhoz, Vajjától; — Kossuth Lajos, Áldortól; Kossuth Lajoshoz, Dalmadytól.

— („*Századok.*“) A magyar történelmi társulat közlönyének 4-ik füzeté, szerkeszti Thaly Kálmán. Vannak benne hosszabb közlemények Ráth Károlytól, Jakab Elektől, Gyárfás Istvántól, Nyáry Alberttől és Pesty Frigyesztől.

Szerkesztői üzenetek.

— *Sárospatakra:* Köszönettel megkaptuk a cikkeket. — *Kolozsvárt:* B. I.-nak. A rajz kissé primitív, de talán művészeink mégis boldogulhatnak vele. — Intézkedtünk, hogy rendesen küldessék. A képtüdemények fennakadásán oka a közlekedés fennakadása, s hogy a központi pesti postán iszonyúan összetorlódtak a feladott tárgyak.

— *N.-Gábra:* S. A.-nak. A pénz illető helyére elküldöttük.

— *Zomborba:* J. G.-nak. Az abaligeti barlang leírását s rajzát első évfolyamunkban, ama másik barlang ismertetését pedig most augusztusban közöltük. Így csak a harmadikat használhatjuk, milyenhez hasonlókat a „Heti Posta“ is szívesen fogad.

— *Pozsony:* M.-nek. A versok gyakorlatnak megjárják, művészi alkotásnak nem. — A prózában írt cikkről nem tudjuk, mi akar az lenni; novellának nem válik be, történeti cikknek pedig nem hű.

— *Sz. Katalinra:* Dr. B. L.-nak. Intézkedtünk, hogy megküldessék. Apróbb fordításokkal való bekapogtatását szívesen vesszük.

— *Pesten:* m—fnek. Ez csak későbbben jöhet. A régiebbekhez hasonlókra hamarabb kerülhet a sor.

— *Pápára:* P. K. L.-nek. Tanulmányul Szász Károly műfordításait ajánljuk.

— *Veszprémben:* S. G. Már több helyen megjelent. A mennyiben azonban ismeretlen részlet ismertetőnek, rajzban s képen azokat szívesen fogadjuk, például a barátok zárdájában levő Szentmarjai-féle rejteteket, a Gizella-kápolna belsejét, a székestemplom kriptáját, a város környékén az ördög szikliját az arról szóló szép legendával, stb.

— *Brassóba:* T. K.-nak. Várjuk a töbit is, minthogy mostani becses küldeményét későbbre kell halasztanunk a rajz-alat való baj miatt.

— *N.-Egyedre:* Ama régibb kép leírását megkaptuk, de kélnök az újabbakéit is, mert addig a képeket nem metszethetjük.

A kiadóhivatal üzenetel.

A „Hunyady-képet“ több t. előfizetünk még meg nem kapta, dacára, hogy a csomagolási illeket már beküldték, vagy az elküldést póstai utánvót mellettel rendelték meg. E késegelemnek részben a pesti központi pósta az oka, hol az ünnepek alatt roppant mennyiségben összegyűlt csomagokat nem bírták expedálni, — részint oka előfizetünk részéről az elkésett megrendelés. Rövid idő alatt azonban mindenkinek jogos igénye ki lesz elégítve, mennyiben a képek küldése folyton foly.

Ujdonságok.

* (*A királyi családót*) e hó 15-dikére Budapestre várják. Budán ez alkalommal csak néhány napot töltenek, s aztán Gödöllőre megy az egész udvar. A király onnan nem sokára Bécsbe tér vissza, de királynő ő felsége, a koronaherceg és Gizella főhercegnő még ott maradnak. Királyné ő felsége Gödöllőn várja be azon időt, míg a családi öröm be fog következni.

* (*Klapka György tábornok*) egy iparvállalat érdekében külföldre utazott, de e hó közepén már visszatér.

* (*Az időről most sokat beszélnek és írnak,*) mióta oly havas és zordon. Mindenütt nagy hóréteg borítja a földet és utakat. Az al-vidék is egészen hó alatt van, s Temesvár és Kolozsvár közt több napra megakadt a közlekedés. A Dunán túli vidék utai folyvást el vannak zárva a fővárostól, ha csak az utóbbi nyehé időjárás meg nem nyitotta eddig. A buda-kanizsai vasút csak egyes pontokon, de nem egész vonalhosszában közlekedik. Pozsony

körül is nagy hófúvások voltak, s maga Pozsony is olyan, mint egy siberiai város, s nem régiben egy ordas farkas egész a belső utcáig bement; ott aztán agyonverték. Erdélyben a nagy hó és hideg miatt az utazás életveszélyes jár. Így közelebb Nagy-Zsombor mellett 2 bivalyt és a bérést, B-Hunyad mellett pedig egy paripát az uton megfagyva találtak. A lovasnak eddig nem tudtak nyomára jönni; gyanítják, hogy valahol a hó alá van eltemetve. Ujfejtéről pedig arról értesítenek, hogy ott roppant hideg van s rövid időn egy husz és egy 14 éves leány, továbbá a város kéményseprője lett áldozata a csikorgó télnek, a mennyiben hazatérőben az uton megfagytak s csak mint hullák kerültek haza.

* (*A Tisza-Ghiczypárt,*) minthogy elszakadt a „Hon“-tól, e hó közepétől új napi lapot indít meg.

* (*Mennyi lakbért és házadót fizet Pest?*) Hivatalos kimutatás szerint a házadót tessz: a belvárosban

Negyedik évi folyam.

2. szám.

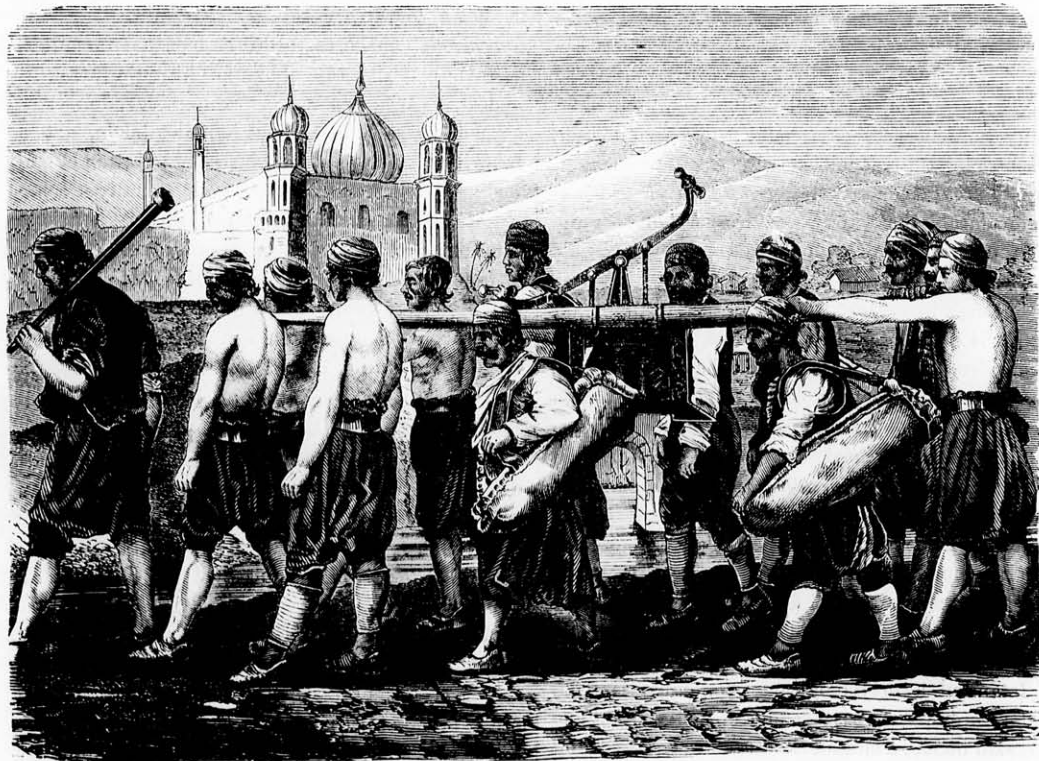
Január 8-án. 1868.

Rajzok Konstantinápolyból.

Konstantinápolyi tüzoltók.

Valamely világváros jellemzésére korántsem elég, hogy elősoroljuk és megismertessük közhe-
lyeit, tárlatait, fekvését, az udvari- és salon-életet;

Konstantinápoly büszke dsamiszái és mecsetei, páratlan közutai, esász tri mauzoleumai (törökül türbá-i) és sok helytt, tényleg is látható fényes por

Konstantinápolyi tüzoltók. (Eredeti fénykép után.)

népét kell bemutatnunk, mely rongyos mezében is sokszor nem árny-, de fényoldalát képezi a város areulátának.

tái mellett rongyos népek tömegét látni mindenütt a keletet eláruló százféle viseletben, talán ugyanannyi nemzetiséghez tartozva, és határozot-

tan egy nyelv helyett 8—10 nyelv zürzavarát beszélve.

A soknyelvűség tagadhatlanul keleten kulminál; míg a nyugoti előhaladt francia és angol anya-nyelvénel többet nem tud és nem is akar tudni, már a német, hogy műveltnek tekintessék, megtanul franciául vagy angolul; hazánknak pedig sok vidéke van, hol a nemzetiségek csoportosulásánál fogva, a nép három, sőt négy nyelvet is ért és beszél; de még általánosabb a soknyelvűség Bukarestben, s mint főnebb mondám, legáltalánosabb Istambulban.

Nem egy közönséges iparost ismertem itt, ki törökül, arabul, görögül, örményül, olaszul, franciául, spanyolul és angolul beszélt, a koldús is 5—6 nyelven találgatja könyörülő szivedhez, illetőleg zsebedhez, a kulesot.

A főutcák és bazárok zaját képzelheti tehát az olvasó s ez annál föltünőbb, mert máskülönben a török nép igen csendesen s keveset szokott beszélni. Ám a bazárban és az utcákon kiabál, némelyik egész kétségbeesett hangon, hogy a figyelmet annál inkább magára vonhassa. A boltosok csendesen, nyugodtan maradnak, hanem a kik járva árulják cikkeiket, az alsó osztály: ordít. Fején, hátán iszonytató nagy kosarakban hordoz az egyik narancsot, a másik zöldséget, tejneműt, nagy körzetű perceket, mindenféle gyümölcsöt, rizsből készült edelét, helvát, rahatlukumot; *) amott szövött-neműeket, fegyvert, gyöngyházás butor-darabkákat, könyv és írószereket, s tudja isten még mi mindent nem kínálnak e járó-kelő kupeczek.

Pérának nagyszerű, fényes boltjai vannak, rakva Páris és London divateikkeivel, de meg is legyen tárcád arannyal tömve, ha ott vásárolni akarsz; míg a bazárban és utcákon sokszor potom árért ritka szépségű fegyvereket, persa és szymrjai szőnyegeket, igazi tibeti kasemirt stb. lehet kapni. Sok elszegényült török nőt láttam, ki ideoda futkosva, árverelte utolsó megmaradt beces holmiját. Elmondá például, hogy a kezében tartott selyemmel himzett imaszőnyegért amott 10 piasztért ígértek már, ki ad többet érte? (Megjegyzendő, hogy az ár-tartásánál a török soha sem hazudik.)

Istambul a mythologikus 7 halomnál is több halomra épülvén, a szárazoni közlekedés nagyon fárasztó benne, s miután kocsival sok helyen lehetetlen járnai, rendesen paripákat szokás bérelni.

*) A rahatlukomot valamelyik pesti csemegé-tárban szultán-kenyérnek láttam elnevezve, a hűség kedvéért tehát megjegyzem, hogy rahatlukum annyit tesz mint nyug-falat.

Mindenütt találhatók esinosan fölkantározott fél, nem ritkán telivér arabs ménnek, kocsis helyett természetesen lovász fut a bérlő után, sokszor óra hosszat. Nők számára pedig gyalog-hintók bérelhetők ki.

Ugyancsak a közlekedés nehézsége miatt nagy szerepet játszanak Istambulban az ugynevezett hamálok vagy hordárok, kikről, mint a török főváros határozottan legbecsületesebb néposztályáról méltó, hogy kissé bővebben szóljunk.

Leginkább Örményországból kerül ki ezen erős és munkás nép, melyre Konstantinápoly minden kincse bízva van.

Ez állítás megérthetése végett szükséges tudnunk, miszerint a hamálok nemcsak a tengereken érkező portékák nagy részét maguk hordják föl a hegyekre, s a bevásárlásoknál is hiven szolgálnak, de általánosban bolt- és házöröktől is őket használják.

S legyen bár a boltban, a minthogy sokszor van is, milliókat érő kincs, a tulajdonos nyugodtan bizza a hamálra, kit különös válogatás nélkül fölfogad.

Este, napi munkájából megtérve, a hamál zárja be a boltot, csak egy kis ajtót hagyván nyitva, melyen keresztül ki- és bejárhat társaihoz, mignem elalszik; reggel azután kinyitja a kereskedést, s várja, míg megérkeznek a segítők vagy a gazda. A mely bolt nincs hamálra bízva, azt a fanarióták közönségesen kirabolják. Hűtlen hamál pedig oly ritka, mint a fehér holló, s az ilyet a hamálok maguk szokták büntetni, kiűzik nemcsak Stambul, de ha lehet, az egész ország területéről is.

Egy hamál 4—5 mázsa terhet képes elvinni a hátán, melyre könnyebbség okáért fa és szalmából s bõrrel bevont nyeregféle van alkalmazva, miként ily alak képünkön is látható.

Képünk egyébiránt tüzoltók csoportját ábrázolja, a népből vett alakokkal. A gyakori tüzesetek ügyes oltókká képezik őket, noha a faházak, minden igyekezet dacára, többnyire oda vesznek, az apróbb mecsetekkel együtt, melyeknek minaretjei, miután a vallási szokás tiltja azokat újból felemelni, érdekes romként ezrével meredeznek az égnek.

Az utolsó nagy égés óta, mely 1865. nyarán mintegy 10,000 házat hamvasztott el, a város azon — legtörökösobb része is igen emelkedik. A szultán III. Napoleon példájára, szemes, egyenes utcákat vágat, kőből nagyszerű kormányépületeket emeltet; úgy hogy a tudatlanok közt van elég rágalmozója, ki ráfogja, hogy ő, t. i. a szultán, célatatosan támasztatta a tüzet. Néróra is így foghadták rá Róma fölperzselését.

Egyébiránt Istambulban két óriási torony szolgál tüzlátóul; az egyik az ugynevezett Galata-torony, melyet még a genuaiak építettek, a másik a Szeraszkié-torony, a hadügyminiszterium közelében; lövés, lobogók és este lámpák száma által jelzik a baj helyét. A tűzörök pedig egész éjjel járkálnak a városban, ólmos-botjaikkal kopogtatván a kövezetet, hogy ébren-létüknek jelét adják. Ily durongos férfit szintén láthat az olvasó képünkön.

Műveleteiket míg megszokja az idegen, ép úgy nem tud aludni Istambulban, mint nem valamely

kisebb magyar városban, hol az órák és negyedek számát utcahosszat sípolni szokták.

A mennyire az én tapasztalataim terjednek: Kelet-Európában a tüzlátás és oltás intézménye legjobban ki van fejlesztve Moldva-Oláhsország városaiban, úgy hogy e tekintetben őket nem volna szégyen a mi municipiumainknak utánozni; természetesen leszámítva a román pompierik (tűzoltók) ama igen dicseretes tulajdonságát, hogy a tűztől megmentett házakban nagy szen edélylyel rabolnak, mert a nyereség így vajmi kevés.

Reményi Károly.

A K a i n - j e g y e k .

— Beszély. —

Vadnai Károlytól.

(Folytatás.)

Irtam Eliznek, hogy jövőre ne nevesse ki bók-jait, hanem egyszerűen forduljon el tőle, s mondjon el mindent anyámnak, a ki védni és bátorítani fogja.

Eliz csakhamar megnyugtatót, s Fellmer ür többé eszembe sem jutott.

Egy hó múlva ép szobámban ültem, álmodozva egy merész tervről, hogy néhány óra Amerikába evezzek át, mert ha az ember világot lát, utazási szomja egy darabig mindig csak nő, — midőn a szolgálca egy levelet adott át.

Anyám írása volt, s én örülve csókoltam meg a címiratot, mely fölött néhány nap előtt még a legáldottabb kéz nyugodott.

Mosolyogva bontám föl, elolvastam és sirva rogytam össze.

Ez volt benne: „Édes fiam! Tudnodra kell adnom, hogy mily szerencsétlenekké lettünk. A bizalom és barátság jó atyádat tönkre tették. A D. ház bukása minket is eltemetett. Az ügyvédek ugyan mondták, hogy vagyonunk egy harmadát meg lehetne mentenünk, de atyád azt felelé: „inkább egy golyó, mint egy olyan ember, a ki azt mondhatná: megcsaltam! Újra kezdem inkább vén fejemmel az életet. Isten és a munka segítenek!“ Ennélfogva atyád kér, hogy csak keveset költs, mert ezután keveset küldhet. Haza semmi esetre se jöjj, míg atyád nem kívánja. Pedig én már úgy szeretnék látni, kedves egyetlen fiam. Szükségem volna vigaszodra. Eliz igen szép és jó leány, ő biztat, ő bátorít, mondván: dolgozni fog! Akármilyen szerencsétlenség sújtott is, nem oly nagy ez, mint az az áldás, hogy ily jó gyermekeim vannak, mint ti.“

Képzeltető, mily lesújtó volt rám e szörnyű hír. Eszembe sem jutott, hogy én is veszíték; mindig csak arra gondoltam, hogy szüléimre, kik megszokták a kényelmes életet, mily napok várnak, nélkülözésekkel, lealáztatásokkal. — Nem tudtam dolgozni, mindig a parkokban jártam, lehajtott fővel, gondolkozva, szomorún. Ötszáz forintom volt aranyban, s haza küldém azonnal, örülve, hogy tanúsíthatom áldozatkészségemet; de majd mosolyogva gondoltam rá: mit ér ez? annyi, mintha egy pohárvizet öntenék egy kiszáradt tó medrébe! Csak a fővény issza el!

Egy hét múlva táviratot kaptam e szavakkal: „Sorsunk jobbra fordult, Eliz megmentett mindnyájunkat!“ — Mélyen elgondolkozáim, és fájdalommal kiálték föl: „Igen, a hogy az ifjú lányok tehetik, megmentenek másokat, és magukat — elvesztik.“

A történetben magasztos fölhevüléssel szoktuk olvasni a szent nők és hős-leányok önfeláldozását. A hitért, egy nagy eszméért kintpadra, máglyára lépnek, és mosolyogva halnak meg. De viszi őket a rajongás, a dicsőség vágya, a halhatatlanság szomja. Martyroknak nevezik őket, s a költők megdalloják.

A mi Elizünk nagyobb martyr volt ezeknél. Ő családjáért áldozta föl szívét, ifjuságát, reményeit. Férjhez ment egy dúsgazdag kereskedőhöz, a ki öreg, önző és ingerlékeny volt, a kit szívében utálhatott, és a kiről mégis azt mondta mindig: hogy szereti.

Senki sem kényszeríté. Atyám, anyám ellene voltak — s ő azt mondá:

— Nem másért teszem, hanem magamért. Én csak nyugalmat óhajtok és hálát érzek. Hű nő leszek, s a kötelességek teljesítése boldogítani fog.

Hiába mondták neki, hogy Linnberg úrnak már két neje volt, s mind a kettőt egy szomorú élet súlya hervasztá el idő előtt; hiába mondták, hogy kiállhatatlan ember, ő azt felelte:

— Én szeretetreméltónak találok!

A világ elítélte. Milyen hiú leány! Hogy hintón járjon, páholyban üljön, s gyémánt ékszereket rakhasson magára: oda dobja ifjúságát, szépségét, nyugalma!

Csak én tudtam egyedül, és csak szüleim sejték, hogy gyermeki szeretete hozza ez áldozatot, mosolyt hazudva és önzést tettettev.

S az emberek magok is később megütközve veték észre, hogy a fiatal asszony valóban boldognak érzi magát.

— Ez a legnagyobb bizonyosága, — mondták ilyenkor, — hogy nincs szíve, s el lehet érzések nélkül.

Ábrándos fiatal szívek pedig, melyek egykor titokban oly édesen dobogtak Eliz egy mosolyától, — meggyűlöltek a pénz, a gazdagságot, melynek kiváltsága van hozzá, hogy a szépség, báj és ifjúság virágait letapossa.

Azt senki se tudta, senki se látta, hogy ez a szégyen fiatal asszony mennyit sír, midőn egyedül van. S hányszor lép naponkint a kúpadra, a máglyára, midőn vén és csúf férje kiterjeszti feléje karjait. De Eliznek volt ereje legyőzni magát. Arra gondolt csak, hogy atyám újra a régi, s egy idő óta Linnberg üzlettársa, anyáknak kényelmes élete van, semmi sem hiányzik abból, a mit megszoktak, sem a kényelem, sem a világ becsülése, sem a szeretet. S ilyenkor csaknem hevesen ragadta meg férje szikár kezét, s esőket és könyvet ejtett rá.

— Sir, gyermekek? — kérde az öreg.

— Hálám miatt.

S Linnberg mosolygott, mintha mondta volna: van oka rá! Általában úgy érezte, hogy kitűnően jócselekedet volt tőle — nőül venni e fiatal szép lányt, s urrá tenni egy tönkrement családod. Dicsőkedett is vele eleget, s önelégülten dörzsölte kezét, valahányszor mások említék.

Voltak azonban jó barátai, kik folyvást nevettek és tréfáltak vele. Egyik homlokát nézte, hogy nem nőttek-e még ki szarvai? Másik házi barátának ajánlkozott. A harmadik célzatos adománkkal szolgált olyan vén férjéről, kik elég bohók voltak fiatal lányt venni nőül.

E tréfák valóságos sárkányfogak hintése volt,

melyekből gyanú, bizalmatlanság és féltékenység növekedett. A fiatal asszonynak igen egyhangú életet kellett folytatnia. Színházba, hangversenybe sohasem mehetett férje nélkül; s ha látogatásokból tért haza, mindjárt hallá a szemrehányást, hogy a mai világi nők logkevésbbé szeretik saját szobáikat, s nem hasonlítanak a római köztársaság hölgyeihez, kiknek sirkövekre azt írták: ott-hon ültek és fontak! Ha vendégek jöttek a házhoz, kivált fiatalabb férfiak, Linnberg örömost elmulasztá üzleti óráit, s Fellmerből — a kit magához vett titkár gyanánt — valóságos kémet csinált. És ez a rossz ember nem adta volna egy főnyertes sorsjegyéért, ha valamit mondhatott volna arra az asszonyra, a ki őt mindjárt az első bókornál szépen kikoszarazta. De nem mondhatott semmit. Eliz mindenről lemondó, esőndes, nyugodt nő lett. A tarka élet, mely körülte folyt, az ifjúság álmái, melyek tetszhalottak gyanánt feküdtek szíve fenekén, csak ritkán nyugtalaníták. Egy egy sohaj, ez volt minden. De bármily önmegadással türe is sorsát, egész lényo föllázadt, midőn észre vevé, hogy férje nem bizik benne, gyakran ok nélkül fakad ki ellene, s ha hűtlen asszonyokról van szó, példálózva jegyzi meg: „csodálom, hogy férje agyon nem lötte!“

Eliz mosolygott és megveté.

De a szív végre is megsokalja a sok természetlen erőszakolást, s ha örömeiket nem talál, vágyódni kezd. Szeretni és szerettetni — a boldogság e legmagasztosabb képe sokszor tünt föl előtte, mint egy örökre elveszített édenkert. Zene és könyvekben keresett kárpótlást, s néha édes mámmorral szívta a költészet illatát. Irigyelte a fiatal lányokat, kik gondtalanul táncolnak, esvegnének és megtalálják azt, a kike. szívök választ. Egész az idyl lekig vitte, a pásztorkunyhóig. Alig várta a jövő tavaszt, midőn újra kimehet a svábhegyi nyaralóba, hol férjét legalább csak egyszer látja egy nap — este; s egyedül lehet anyjával, ki előtt soha egy hanggal sem árulta el: milyen boldogtalan!

S a kedves napok eljöttek, künn járhatott a kertben, a fák alatt, s nézhette a viruló természet, a beteg szívek ez édes vigaszát.

Egy nap — elgyötörve a sok emésztő gondlattól — lízasan ment szobájába, s panaszkodott, hogy a feje nagyon fáj. Anyja aggódva vetkőztetted le, s aztán kiment, hogy orvosért küldjön.

A kulesárné azt mondta: hogy a harmadik nyaralóban lakik egy fiatal orvos, a kit dicséremek.

Az aggódó anyának mindegy volt, csak orvos legyen! Elküldte érte.

S egy óranegyed múlva megjelent a fiatal ember, igen csinos, megnyerő külsejű ifjú, ki nem rég végezhető — ha ugyan akkor már elvégezte — tanulmányait. Mint orvos, inkább rokonszenvet, mint bizalmat ébreszthetett. Gyöngéden kérdezte ki a beteget, azonnal rendelkezett, és ígérte, hogy

este újra eljő. „Csak jöjjön is!” — kérte anyám összetett kézzel.

— Nekem bizalmam van ez emberhez, — mondta Elizhez — igen jó arca van.

— Meg se néztem, — felelé az, — nagyon fáj a fejem. (Vége köv.)

Bártfa-város régiségei.

(Folytatás.)

A bemeneti kapu, mely a szépen diszitett, egé- | emlithetőnek vélem még délnyugati sarka mellett
szén faragott kőből előállított erkély alatt létezik, a mellékelt rajzban ábrázolt disz-
párkánnyal körül van szegve, felette pedig következő fel-
írás olvasható:

PRIVSQVAM IN-
CIPAS, CONSVL-
TO. (Mielőtt hozzá-
fogsz, tanácskozzál).

Továbbá az erkélyen, mely azonfelül az ország és város cimereivel, és több monogrammal van diszitve, a felső párkánnyal még a következő jellemző fel-
iratok léteznek, úgy-
mint:

DILIGITE LV-
MEN SAPIENTIAE
OMNES QVI PRE-
ESTIS POPVLIS,
VT IN ETERNVM
REGNETIS ET
PRODERIT VOBIS.
(Ti, kik a nép élén álltok, szeressétek a

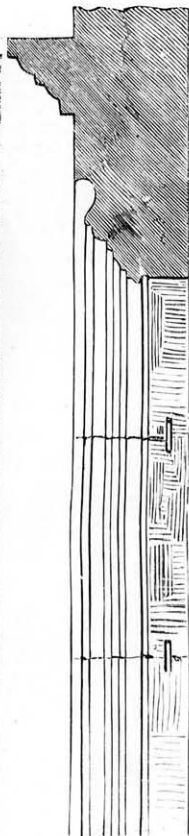
bölcsesség világosságát, hogy örökkön uralkod-
jatok, és megnyeretik.)

Továbbá: HABITACVLA IVSTORVM. BEN-
NEDICÉTVR. (Legyen áldott az igazságosak
lakozó helye.)

FELIX CIVITAS, QVE TEMPORE PACIS
COGITAT BELLA (!) (Boldog város, mely béke
idején gondolkodik a háborúról.)

Végre: DOMVS IVSTORVM PERMANEBIT.
(Az igazak háza fönmarad.)

A mi e városház külsejét illeti, erre nézve meg-

Részlet a bártfai város háza főkapujából. (Myskovszky rajza.)

a falba beillesztett, kőből faragott, tek-
nőforma mértéket, melybe vásárok al-
kalmával a megmé-
rendő gabonamé-
betöltettek, és az al-
ján lévő toló zárral
ellátott nyílson ki-
bocsátattak. Így mé-
rtéket, csakhogy sok-
kal nagyobb, lát-
tam még a krakkói
és kis-szebeni város-
házakon is.

Tekintve a város-
ház belső beosztását,
felső emelete követ-
kező helyiségekből
áll, úgy mint: egy
terjedelmes elő-csar-
nokból, egy tanács-
teremből, levéltár
helyiségből s
azonkívül még négy
kisebb termekből,
hol a városi kap-
itányság, főjegyzői hi-
vatal és az iroda
vannak elhelyezve.
A földszinten pedig

3 városi pénztár, telekkönyvi, rendőri és börtön-
helyiségek léteznek.

A városház első emeleti előcsarnokába jö-
vén szemünkbe ötlük egy óriás nagyságu, nehézkes
kiviteli szobor, mely Laurentius szobra elnevezés
alatt ismeretes.

A mint azt a mellékelt rajzon szemlélni, e sz-
bor sisakos római katonát ábrázol, egyik kezét
kardmarkolatára támasztva, jobb kezében pedig
lobogót tartva. Anyaga belül nem tisztafa, — mint

azt eddig sokan hitték, — hanem tölgyfa, mely kívülről réz-lemezekkel van fődve.

Ezen természetes életnagyságot túlhaladó alak annakelőtte a városháznak déli csucsfalán állott, honnét, miután a mult században Bártfán állomásozó német katona tisztek, alkalmasint kedvtöltésből (?) célba vették, összelövéldözték, mely vandalizmus nyomait az alakon még most is láthatni, az 1733-dik évben levétetett és biztosabb elhelyezése végett a városház előcsarnokának egyik szögletében alapzatra állítottatott fel. Az alak lábain, valószínűleg a mester monogrammjára, a neve és az évszám ily formán látható:

JONAS ELZER

1541.

Erről a szoborról általában az a vélemény van elterjedve, mintha az bizonyos Laurentius nevű római lovag szobra lenne, ki 1324-ben Róbert Károly királytól szabadalmat nyert Bártfa város alapítására és építésére.

Annyi igaz, hogy a Róbert Károly által 1324-dik

évben kiállított, és a város lévéltárában lévő okmányban Lőrincről, Lőrincnek fiáról említés történik, de minden esetre bebizonyítandó volna még, vajjon az 1641-dik évben készült szobor csakugyan annak az említett Lőrincnek szobra-e?

Én azt hiszem, hogy e szobor a város világi tekintélyének és hatalmának mintegy látható jelképe, s épen e végett volt a városház csucsán felállítva, hogy messzire legyen látható.

Ily szobrok, ugynevezet *Rolandok*, jelenleg még több régi németországi városban található, neve-

zetesen: Magdeburg, Brandenburg, Nordhausen, Halberstadt, Halle, Quedlinburg, Stadtberg, Brema, Wedel és Holsteinban, hol a nyilvános igazságszolgáltatási hatalmat, a városi tanács világi tekintélyét jelképezték.

Ezen alkalommal helyén látom Rómer Flóris híres régészünk párizsi leveléből, az általam a párizsi világkiállítás számára rajzolt régészeti albumokat illető cikkét közölni, melyben többi közt a bártfai városházán lévő Lőrinc szobráról következőket olvashatni:

„Hogy mennyire érdekes egyeb régiségek tanulmányozása, a következőkből fog kitűnni: Egy-két napja, hogy egy német nyelvészeti könyvet forgatván, a *Roland* szó értelményezésére akadtam, mely a középkorban a világi hatalommal *magistratussal* egyenlő értelmű volt, és azon *lovag-szobor* (Ritter) alakja is átvitetett, mely a város-házaknál a világi hatalom *jelképekül* felállított.

„Az egész világ udja, hogy a magyar városok legnagyobb része a középkorban német szerkezetű lévén, a német szo-

kásoknak hódolt. — Így tehát eszembe jutott, hogy id. Kubinyi Ferenc barátom albumai közt, a *bártfaiban*, a *Laurencius-féle szobor*, *Bártfa városháza előcsarnokában* aligha más, mint ilyen — *Roland* — és nem sz. *Lőrinc*. — E nevet: *Roland* — *Lorant* — franciásan *Laurent*-ből lehetne könnyen származtatni, és én ezt valószínűké is tartom.“

Ha csakugyan másképp nem tudják a helybeliek magyarázni, el kellene e véleményt nemcsak fogadnunk, hanem igen érdekes lenne a két ha-

Lőrinc szobra a bártfai városházán. (Myskowszky rajza.)

zában kutatásokat is tenni a királyi városokban, nem léteznek-e ilyen Rolandok nyomai másutt is. — Nagyon fognék örvendeni, ha több ilyen kétes alak felmerülne — és így előbb-utóbb, — elvesztett érdeménevezésüket képesítetténnk fölélesztetni.

Ezen alak kivitele igen durva és nehézkes, de tekintve azt, hogy a városház csucsán állván, ezen hiányok a távolságban elenyészhetnek — a finomabb és részletesebb kivitel szükségtelemné vált.

(Folyt. köv.)

Miskovszky Viktor.

A z e l e f á n t r ó l .

Ez alkalommal csak az afrikai elefántról szólnunk, milyennek benszülöttek által vadászatát ábrázolja képtünk Lejan, francia konzul rajza nyomán.

A keletindianál nagyobb afrikai elefánt rendszer magassága közel három ölnyi s az állatvilág ezen óriása régebben honos volt egész Afrikában, mai nap azonban némely vidékről már elvándorolt, a hol tudniillik folytonos üldözésnek volt kitéve. Afrika északi partvidékén Carthágó virágzása korában még honos volt, de onnan, valamint a Cap-gyarmatok vidékéről, mai nap már egészen elpusztult.

Az afrikai elefánt jelleme igen vad s nem is szelidíthető oly könnyen, mint keletindiai rokona, melynek példányai az európai állatkertek és seregletekben is megfordulnak, közmondásossá vált okosságuk miatt nagyban csodálatván. Az afrikai elefántot a rómaiak jól ismerték, de ezek is csak hadviseléseikben s a circusbeli állatviadalokban használták, míg Keletindióban az elefánt a legnélkülözhetlenebb s mert fogságban is élél 100—120 évig, ezért egyszersmind igen drága házi állat. Afrika déli lakosai bizonyos bivalyfajt szelidítettek meg már az őskorban, míg ez óriási szárazföld északi részén a ló és teve vált házi állattá s így az elefánt szelidítésével nem is igen törődtek, a miért leginkább csak agyarái s részben húsa miatt vadásszák, mely utóbbit mind frissen, mind szárított minőségben igen jóízűnek mondják. Az afrikai benszülöttek nagy ügyességet s bátorságot tanusi-

tanak az elefánt vadászatában, bár sokszor vész el eközben emberélet.

A Niger- és Szenegal-folyók erdős vidékein roppant nyájokban él ezen állat, s némely útazó állítja, hogy kétezret is találhatni egy-egy csoportban. Ez állítás mesésnek látszik, de nem fogjuk annak tekinteni, ha némely statisztikai adatot sorolunk elő.

Ugyanis 1831 és 1832-ben csupán az Angliába bevitt elefántcsont mennyisége évenként 4130 mázsára rugott. Ha egy-egy elefánt-agyar közép súlyául 60 fontot veszünk, ez esetben az évi bevétel 7709 darab agyarból állana s így évenként ezeknek megtehetőleg 3854 elefántot kell elejteni. Egyébiránt az évenként megölt elefántok számát bizton tehetjük 5000-re is, mert először az indiai, nőstény elefántnak nincs, csak a himnek van agyara s mert igen sok elejtett elefánt agyara nem az angolok keze közé kerül. Különben ez 5000 elefánt is csak egy részlet, mert még ide számítandók azok is, melyeknek agyarái Kínába, Észak-Amerikába s az európai államokba kerülnek.

Az elefántcsont fogyasztása napjainkban már süllyedni kezd, részben azért, mert mai nap már nem becsülük annyira mint hajdanában, minthogy az elefántcsont szabad légen megsárgul, míg a rozmarok sokkal keményebb agyara fehér marad, — részben pedig, mert a faragványokban az elefántcsontot ma már igen sok célszerű anyaggal bírják helyettesíteni.

Egy rendőr-kém elbeszélése.

(Titkok III. Napoleon udvari életéből.)

(Folytatás.)

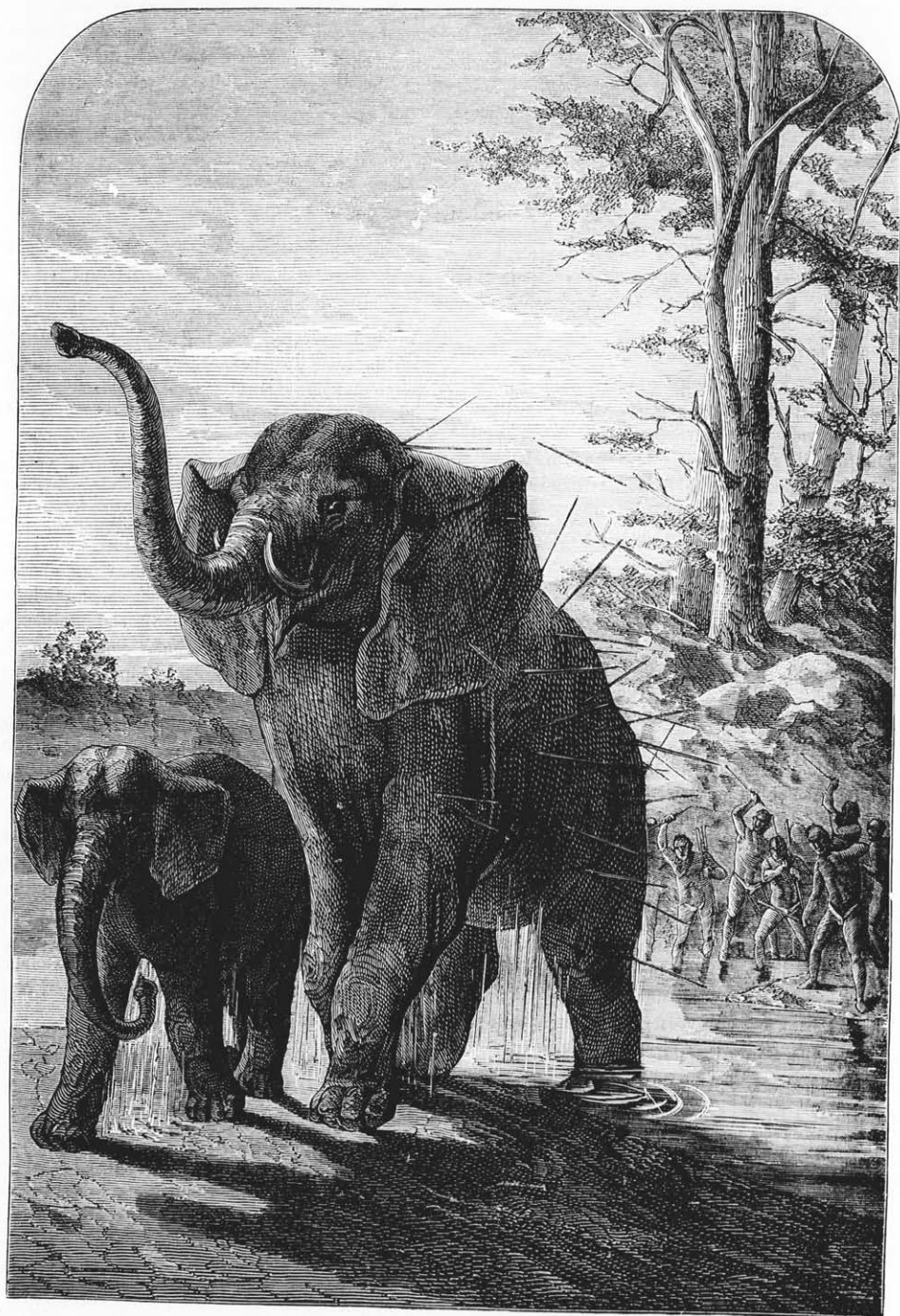
Kávészásuk után eltávoztak Desmaretől s onnan az elyséi mezőkre Cremieuxhöz, egy lózikölésön-zőhöz mentek. Itt elvált egymástól a két testvér s én kilestem, midőn Kelch így szólott:

— Napoleon rendőrsége sokkal ostobább, hogszem engem megtaláljon. A rendőrség azt hiszi, hogy Angliában vagyok, azért felesleges óvatosság volna Girardnál aludnom. Én hozzád megyek

az éjjelre. Ne tarts semmitől. Tehát ma este!

A szegény fickó nem gyanította, hogy szavait egy rendőrügynök kileste, ki csak azzal volt megbizva, hogy őt szemmel tartsa, s nem gyanította, hogy nemsokára alkalma lesz velem szemtől szembe lehetnie.

Midőn Kelchet lóháton a Tuillériák felé látám tartani, azonnal a császári istállók felé siettem.

Schzett elefánt. (Szövege a 13. lapon.)

paripát nyergeltettem magamnak s a Concorde-térré nyargaltam; itt találtam emberemet is, ki mint igen kitünő lovas, a téren föl-alá száguldozott.

Pontban két óraker megjelent a császár, Fleury ezredes és Merle százados kíséretében. Kelech, ki ekkor épen a tér ellenkező oldalán volt, száguldván jött erre felé. Én nyomban követtem őt, úgy hogy lovam feje az övének hátát érintette. Bal kezemben lovam kantárszárát tartottam, jobbomban töröm markolatát. Azonban Kelech semmiféle gyanús mozdulatot sem követett el, midőn a császár mellette elnyargalt.

kávéztam vele; hogy kocsin, lovon és gyalog mindig sarkában voltam, s hogy a gyilkost tervének folytonos eszében forgatása sokkal jobban elképzeztette, hogysem észrevehette volna, miként felügyelnék rá. Mindazon levelek, melyeket Londonba írogattott s onnan kapott, a rendőrségen elébb fölnyitattak, elolvastattak s csak úgy küldtek el rendeltetésük helyére.

E közben a császár — ki ezen idő alatt többször beszélt velem — december 14-dikén magán-szobájába hivatott. — Mialatt ott voltam, megjelent Pietri is egy levéllel, melyet Kelech Londonba írt, s melyben jelenté, hogy a császár két nap

Egy orosz vendéglő Sz. Pétervárott. (Lásd a „Vegyes“ közt.)

A császár most vágatva haladt a diadalívig s harmincnél több lovas, — köztük Kelech, meg én is — követtük őt a boulogne-erdőbeli tóig. Itt úgy látszott, hogy a császár ki akarja kerülni a kíváncsi tömeget, mert félre-útra kért ki s darab idő múlva egészen más úton mentünk vissza a Tuillériákba. Kelech a Paix-utcában vált el tőlünk.

Nem akarom mindazon eseményeket elbeszél-
ni, melyeket azon két hét alatt átéltem, míg t. i. Kelechét szemmel tartám, mert ez igen fárasztó lenne. Csak azt említem meg, hogy gyakran ugyanegy asztalnál ettem s ugyanegy szobában

múlva már halott lesz. Pietri a gyilkost azonnal el akarta fogatni, a császár azonban ellenezte ezt s csak azt parancsolta nekem, hogy mai sétalovaglásakor — mely mint közönségesen, két óraker leend, — más lovon kövessem.

Délután két óraker már a Concordia-téren találtam Kelechét lóháton; ez alkalommal sapkát, lovagesizmákat és zöld kabátot viselt s midőn a császár Fleury kíséretében megjelent, vágatva tartott feljűk. Ezek erre az Etoile-útra fordultak be s megeresztették paripáik kantárszárait. Nekem csak annyi időm volt, hogy a lovászokra még rákiálthattam, hogy a császárnak egészen közelé-

ben maradjanak, s meg ne engedjék, hogy bárki is eléje nyargalhasson. Ekkor aztán a boulognei erdőben vad hajrá kezdődött, s a minket látó sétálók azt hitték, hogy az állam feje talán részeg vagy megtévelyodott.

Oh nem, Napoleon nem volt sem az egyik, sem a másik, hanem alapos oka volt életét félteni! Három óráig tartott száguldás után visszatértünk s midőn az Etoile-útra értünk, lovaink már egészen fehérek voltak a tajtéktól. Itt észrevettem, hogy Kelch lova makrancoskodni kezdett s nem akart tovább menni; hiába dolgozta meg azt sarkantyúi és lovagostorával. Midőn a makrancoskodó lovat megpillantám, meg nem állhattam, hogy olyasmit ne tegyek, a mi mindenesetre merész dolog volt. Megsarkantyúztam t. i. lovamát, s a császár mellett elvágattam, így kiáltottam:

— Éljen Napoleon, a gyilkos le van győzve!

A császár visszafordult s midőn a gyilkost maga mögött látta, megparancsolta nekem követni őt a Tuillériákba. Magán szobájába érkezvén, Napoleon kinyitott egy szekrényt s 5000 frankot adva nekem, így szólt:

— Pihenje ki ön magát. Önre szükségem lesz. Küldje ide Pietrit.

Pietri egy óra múlva lakásomra jött, fölbresztett s felszólított, hogy éjjelkor látogassam meg.

A mondott időre pontosan megjelentem nála s igen csodálkoztam, midőn ott vagy negyven rendőrhivatalnokra találtam, kiket Pietri Kelch elfogatására segédjeimül jelölt ki. Csak hosszas vitatkozás után vállaltam el közülök hármat, de ekkor is megjegyzém, hogy egyetlen lélekre sem volna szükségem, ha csak arról lenne a szó, hogy Kelchet holtan juttassam a rendőrség kezei közé.

Herbert, Letourneur s én oly parancsossal hagyók el a rendőrfőnök szobáját, hogy Kelchet élve vagy halva, de mindenesetre kézre kerítsük. Pontban hat óraker toppantunk be Desmarethez, kinél „emberünk“ ily időtájban szokott egy pohárka likőrt inni. Ő azonban még nem volt ott, mire mi hat személyre ebédet rendeltünk. Nyolc óraker bizonyos Morelli lépett be, a ki szintén Londonból érkezett, hogy a császár elleni merényletnél jelen legyen. Ez a vendéglősnél Kelch után tudakozódott s azon választ nyerte, hogy csak kilenc óra-

kor érkezik meg. Kelch a megjelölt órára csakugyan megérkezett s mialatt likőrét iszogatta, megparancsoltam Letourneurnek, hogy ragadja meg Morellit, mialatt én s Herbert Kelchre rohantunk.

Azonban bárha mi ketten voltunk s erősen megragadtuk, mindazáltal kiszabadította magát kezeink közül, az étszobán, a termen s a mellékszobákon keresztül futott s itt az ablakon keresztül az udvarba ugrott. Ez udvar kerítésében ajtó volt, s Kelch már majdnem kisiklott kezeink közül s két heti szemmel tartásom és fáradozásom már majdnem sikertelen lett. De ezen ajtó be volt zárva s midőn Kelch ezt észrevette s büniös szándékát felfedőzöttnek látta, mint bátor férfi, legálább nagy áron akarta csak életét átengedni.

Megállott tehát s pisztolyt vont elő zsebéből; nekem is zsebemben volt pisztolyom s így a két lövés csaknem ugyanazon pillanatban történt. Ő lerogyott, mert golyóm jobb füle mellett furódott fejébe s bal fülén jött ki; az ő golyója arcom mellett füttyent el. Midőn cinkosa, Morelli, a duranást hallá, szintén elérohant s ő is az udvarba ugrott, második pisztolyommal azonban ennek jobb vállát zúztam szét.

A francia forradalmárok ezen két megbízottja tíz óraker már a rendőrség udvarán volt. Pietri örömeben nyakamba borult s azonnal a Tuillériákra futott, hol mindenki — maga a miniszterium is, a legnagyobb nyugtalansággal várta, hogy mi történik a merénylővel.

A császár még ugyanaz nap magához hivatott s 10,000 frankot adott s Pietri a nekem kézbesített összeghez még 15,000 frankot csatolt. A császárné leányomat magához vette s később nevelésbe adta az iorzi zárdába. A miniszterek egytől-egyig látni akartak engem s gratuláltak.

Másnap a belügyminiszter Persigny, s Pietri a császár szobáiba szólított s ott a szolgálattelvő szárnysegéd, Montebello tábornok előtt tudtomra adák, hogy ezen pillanattól kezdve meg vagyok bízva a császár személye fölött őrködni, s hogy ezentul mindenütt nyomban fogom kísérni, akkor is, ha akár Franciaországban, akár a külföldön utaznék, mely alkalmakkor az egész rendőrség és zsandárság az én parancsnokságom alá helyeztetik.

Doggenfeldi Vetter Antal honvéd-altábornagy.

(Folytatás.)

1849 január 5-kén d. u. 2 óraker Pesten, a vasúti indóházban találjuk Vettert táborkarával. Sajnos, hogy a hadügyéség osztályfőnökei közül

egy sem jelent meg; a derék irodai igazgatón és a hadügyminiszterium néhány tisztviselőin kívül nem jött senki. A főnökök, kettőt kivéve, kik ma-

gukat betegeknek jelentették s hosszabb szabadságot kértek, — mindnyájan megszöktek, s az iratokat vagy elégették, vagy pedig később az ellenségnek adták át. Vetter nem csekély zavarban volt. Debrecenbe megerközvé, a hadügyesség számára új osztályfőnököket s egészen más személyzetet kellett teremtenie.

Vetter, midőn Pestet elhagyá, nem ment tovább Török-Szentmiklósnál, hol két napig időzött a végett, hogy az ellenségnek a fővárosok elleni mozdulatáról tudósítást kaphasson. Ekkor volt Klapka őrnagy Vetternél a táborkar főnöke. Mindketten a legutóbbi események által lehangolva és a hazának jövő sorsa miatt a legnagyobb aggodalomban voltak. Vetter közölte Klapkával eszméit, miket kizárólag célszerűnek tartott az ország s annak szabadsága s függetlensége megmentésére. Vetter az ellenségnek igen jól ismert, tulóvatos üzési modorára egész bizonyossággal számított. Mint a következők mutatá, nem tévedt.

Azon tervnek, melyet Vetter indítványozott, s Klapka kidolgozott, következő vezéreszméje volt: „az összes haderőnek a lehető legnagyobb sietéssel az ország délkeleti részének, t. i. a Bács-Bánságnak. Görgey tábornok utasítást kapott a legközelebb uton seregét a Közép-Tiszához vezetni, (Görgey akkor a bánvárosokban volt,) és elhatároztatott, hogy Perczel s Récsey serege, mely már a Tiszánál állott, — rubázattal s fegyverzetel teljesen láttassék el. Az egész hadsereg összpontosítása után a hadjárat mielőbb az elvesztett országrészek visszafoglalására volt intézendő.”

Azalatt Láner tábornok Nagy-Váradon fegyvergyárt állított fel. A honvédelmi bizottmány minden erejét kifejtteni velt kénytelen, hogy azon kevés vármegyében, melyek még a kormány birtokában voltak, az ujoncozást eszközölhesse.

Március elején, — köszönet az ellenség lassúságának és vitéz Damjanics, Klapka, Vécsey s Perczel tábornokainknak, kik az ellenség előnyomulását megakadályozták, — az ifjú magyar hadsereg már tekintélyes erővel állott készen a Tisza balpartján, a tavaszi hadjáratot megnyitandó. A vállalkozó s erélyes Bem tábornok, vitéz hadával, Erdélyben a téli hónapok alatt visszatartá a tulnyomó erővel bíró ellenséget.

Miután Vetter hadjáratit tervét Mészáros hadügyminiszternek benyujtá, és azt a kormány jóváhagyta, altábornagygyá és az összes hadsereg fővezérévé — Erdélyt kivéve, — nevezte-tett ki. Vetter a hadsereget véglegesen március 18-kán vette csak át. Ő az ország kormányzójával,

Kossuthal, megjelent ugyan Cibakházánál a táborban, a nélkül azonban, hogy a Körös mellett álló Jellacsics bán ellen a Damjanics tábornok által intézett támadásba avatkozott volna, és csakis akkor kezdődtek a nagyszerű hadi-műtétek Vetter eszméi szerint, midőn már Damjanics védő tervével felhagyott, mely műtétek azonban — mint mindig történni szokott, — a kivétel alatt némi részben változást szenvedtek.

A hadsereg ezen mozgásának eredménye még is az volt, hogy március 26-án 3 hadtest és egy tartaléksereg Poroszlónál átkelt a Tiszán. Görgey hadtestével március 18-án Miskolcnál készletben táborozott. Ezen egész hadsereg ereje 50,150 gyalogból, 815 lovasból és 188 ágyuból állott.

Az ellenség, mely a Vetter által Cibakházától Poroszlóig eszközölt oldalmozgást még csak nem is gyamitá, hamis hírek által tévutra vezetve, a honvédseregnek bevezetett hadtani sorakozásáról a Tisza jobb partján semmit sem tudhatván meg, Körös és Cegléd között tétlenül állott. Herceg Windischgrätz tábornagy ezen idő alatt tábornokaival együtt azon törte fejét, mily terv szerint keresse föl és semmisítse meg a „rebelliseket!”

Sajnos, hogy Vetter a hadseregnek ezen elővonulása alkalmával március 27-én meghűtvén magát, epelázba esett, úgy, hogy az orvosok rövid idő alatt javulásához reményt nem nyujtottak. Ennek következtében kényszerülve volt az őt rangban követő Görgey tábornoknak a parancsnokságot ideiglenesen átadni, s aztán Debrecenbe vitéz magát.

Kiállott halálos betegsége után csak május elején üdült fel annyira, hogy szolgálatát hazájának felajánlhata. Az akkori hadügyminiszter, Klapka tábornok, Vetter az ország mérnök-kari főigazgatójává nevezte ki. De nemsoká maradhatott ezen kitünő állásban, melyben hatásköre részint a várak ostromlása, részint több elsőrendű stratégikus pont tervezett megerősítése miatt a legnagyobb fontossággal bírt.

Uj feladattal bizott meg, melyben kitünő stratégikus tehetségét ismét kimutató.

Görgey tábornok előterjesztésére, ki akkor a hadsereg főparancsnoka és hadügyér volt, Kossuth Lajos, az ország kormányzója, Vettert a déli hadsereg fővezérévé nevezte ki.

Vetter minden pillanatban kész lévén a hazának szolgálni, csak egy feltételt szabott, azt t. i., hogy a hivatalos „Közöny“-ben igazolása közöltessék, miért nem vevé ő egészsége helyreállása után a hadsereg főparancsnokságát át, miután azt csak ideiglenesen adta át. Másnap a „Közöny“-ben

fényes elégtételt kapott, és átvéve az érintett főparancsnokságot.

A déli hadsereg létszáma a nemzetőrséggel és az alakulóban lévő zászlóaljakkal s légiókkal együtt mintegy 55,000 emberből, 800 lóból és 288 ágyúból állott.

Az aradi, temesvári, péterváradai várak az ő parancsnoksága alá tartoztak.

Midőn Szegeden a parancsnokság átvéte végett megjelent, akkor a Kácsnál június 7-kén s ÓBecsén június 25-kén kedvezőtlen eredménnyel vívott csaták, továbbá június 12-kén Ujvidéknek bevétel, és a 4-ik hadtest visszavonulása következtében a Bács és Bánság, melyet Percel tábornok márciusban, oly rövid s fényes hadjáratban meghódított, csaknem egészen veszve volt. Szerencsénk csak az, hogy a horvát bán, Jelasics nem birt vállalkozási szellemmel, mert különben Szeged a legnagyobb veszedelemben lett volna és a dráma néhány héttel korábban befejeztetik vala.

Vetternek első gondja volt az elvesztett részeket minden áron visszafoglalni. Június végével valamennyi csapat visszafoglalá előbbi helyét. A szegedi elszakolt tábor nemcsak hiányosan volt tervezve, hanem a sáncok maguk is oly gyöngye mellvéddel bírtak, hogy semmiféle komoly védelemre basználhatók nem voltak.

Vetter új tervet készített, melynél fogva az új erődítés 15 nagy erődből álljon, egymással összeköttetésben a Tiszának régi medreig vezetve, és annak mindkét partjára támaszkodva sat. Ezen mű 3 erődnek megépítésével kezdetett meg. Az egymásra következő események miatt azonban az idő felelte rövid volt arra, hogy Szeged tartható ponttá tétessék, mit ezen város stratégia fekvésénél fogva megérdemlett volna.

Hogy *Vetter* Jelasics ellen a kormány kívánsága szerint támadólag működhessék, sőt a Duna tulpartjára üzhesse őt, kénytelen volt a szükséges segítséget, különösen Kmety tábornok osztyályát bevárni, mely csak július 5-kén jött át Paksnál a Dunán, és az eléje szabott haduton Szivacsnál, a Ferenc-csatornánál csak július 13-dikán érkezhetett meg.

Vetter a 4-dik hadtestet Guyon tábornok alatt rendelé a támadó műtetre, a többi csapatot a Tisza s Dunánál egész Ocsváig bizonyos pontokra osztá szét s azért a főseregnél azokat nem használhatá, sőt magából Guyon osztyályából is kisebb osztyályokat — különféle feladat teljesítése végett — szét kellett küldeni.

A szegény hazát minden oldalról veszélyek fenyegették. A nemzet megsemmisítése volt az ellen-

ség célja. A nemzetnek nemcsak az országban lakó felizgatott népekkel, és az osztráknak legjobb tábornokai által vezetett erős sereggel, hanem az oroszokkal is kellett harcolnia, kik éjszaktól keletig, a kétségbeesett harcban erőködő magyar nemzet ellen fordulva, azt 200 zászlóalj gyalogsággal, 156 század lovassággal és 500 ágyúval támadták meg.

Vetter nyugtalanul várta Kmety megérkezését. Július 10-én adta ki az utasításokat a horvát bán állásainak megtámadására; hasonlóan más egyes csapatok is parancsot kaptak, hogy a támadó működés alatt tevékenyek legyenek. Jul. 14-ikén Topolyáról, hol főhadiszállása volt, Hegyesre ment át; itt a 4-ik hadtest Guyon alatt táborozott, mivel egyetértőleg megállapítá a jövő napon történendő támadás részleteit. A hadtest olyképen helyeztetett el előleges csatarendben, hogy az ellenséges állások ellen azonnal elővonulhasson. A csapatok parancsot kaptak, hogy a következő éjen át, ugyanazon támadási vonalon táborozzanak. Az összes legénység, egy derék nemzeti hadsereghez méltólag, lelkesülve volt. Mindnyájan égtek a vágytól, megmérkőzni az ellenséggel. Midőn *Vetter* a hadtest felett szemlélt tartott, ezerhangú „Éljen-nel“ fogadtatott. Az ellenség elleni elővonulás másnap reggeli 3 órára volt határozva. A főintézkedések következők voltak: Guyon tábornok színelte támadást tesz, egyenesen arcban Földvár, Szent-Tamás és Verbász felé, az osztrák csapatokat illető állásaikban foglalkoztatandó. Kmety hadtestével Keryavának tart, hol a csatornán átkel, Veprovác ellen vonul, s ott az osztrákokat Kulánál baloldaldalban támadja meg, s ugyanezen pillanatban. Guyon valódi támadást tesz. Minden egyéb csapatok, melyek az ellenség előtt állottak, parancsot kaptak azt kisebb támadások által foglalkoztatni.

Végre Kmety tábornok azon utasítást kapta, hogy azon esetre, ha a bán megveretik, — mi csapataink vitézségénél fogva előre látható volt, Péterváradot szabadítsa fel, mely vár ezen időpontban az ellenség által körül volt véve.

De mint az háborúban többször megtörténik, hogy az ellenséges felek egy és ugyanazon napon 2 órában mindketten támadásra határozzák magokat: így történt ez a mi függetlenségi harcunkban is 1849. július 15-kén.

Hegyes, Szeghegy és Feketehegy helységek egynehány ölnyi mélységű, Borra nevezetű pataknaál fekszenek. A Pestről Péterváradra menő országot Hegyesen vezet keresztül, az ut egész a

csatornáig sik s itt, a nevezett három falunál vivott a jul 15-ki csata.

Seregünk legnagyobb csodálkozására, az ellenség reggeli 3 órákor Hegyesnél állott s Guyont megtámadta.

Ezen hadtest eleinte kénytelen volt az ellenség támadást védőleg utasítani vissza, mielőtt a tervben lévő támadást megkezdhetné.

E napnak eredménye: Jellasicsnak megverése volt. Minden fegyvernem hasonló vitézséggel harcolt vezetői alatt. — Hegyestől Verbászon át egész Kiskérig valódi diadalmenetet tartottunk. Sok száz elesett fődé a haremezőt s ennél több se-

besült, 400 fogoly és egy pár nehéz ágyu birtokába jöttünk. A nap dicsősége osztatlanul Guyon tábornoké volt, mint ezt önmaga óhajta.

Vetter Verbászra azon pillanatban érkezett, midőn honvédeink, derék tisztjeik által vezetve, az ujverbászi sáncokat rohanták meg és be is vették.

Hős csapataink reggeli 3 órától esti 7 óráig, fárasztó utban, folytonos csatározások közt nagy tért menve át, harcoltak. Vetter néhány órai nyugalom után, egy huszárcsapatot küldött az ellenség után; ennek folytán jelentést kapott, hogy az ellenség a római sáncok mögé visszavonult.

(Vége köv.)

Egy hét története.

— Jan. 8. —

(VK.) Eddigélé semmi új sincs e millió ajkkal üdvözölt új esztendőben. Még *naptárai* sem újak. Ismerjük őket, mert a szerkesztés hajrá-versenye rég világba boesátá valamenyit. Meganyi „filius ante patrem,” melyeknek egy része el is rongyolott akkorára, mire eljött az év, melynek tulajdonképeni szülöttje.

Az év első hete sajátlag küszöb, mely két idényt választ el. Határozott jelleme nincs. A zeneidény utóhangjai összevegyülnek benne a farsang előkészületeivel. Euterpe búcsúzik, s melancholikus arccal nyitja föl az ajtót legkönnyelműbb testvérének: a könnyű lábú Terpsychore-nek, ki földi frigyét kötött egy bohókás, vén zsarnokkal: Karnavállal, s egész frigyük egy vig pünkösdi királyság, midőn mindenki hódol nekik, a fiatalság jó kedvvel és bájjal, a koros világ pedig pénzzel és ásitásokkal.

Ma már az ő világuralmuk kezdődik. Tróntermük minden hely, hol zeneszó mellett gázlámpákat vagy fagygyúgyertyát gyújtanak ünnepsükre. S valóban népszerű uralkodók, mert egyformán hintik a vigasságot a párisi nagy opera fényes parketjére és a falusi csárdák földes szobáiba! Kezökben az Oberon-sip, melylyel mozgásba hoznak mindent: a sziveket és lábakat, a varró tüket és pénztárcákat.

De uralmuk sokkal régibb, semhogy az embernek mohón sietnének hódolataikkal. Sőt azt lehet mondani: hogy megjelenésük első pár hete nem is uralkodás, csak előkészület a vidám szertartásokra, melyeknél a divat — ez a pénzevő tündér — viszi a diszmester szerepét.

Mióta vége van amaz egyszerű világnak, midőn egy rózsza a hajban, egy szalag a derékon, egy olcsó fehér ruha — képezték a báli diszt s a többit

az ifjuság, szépség és báj pótolta ki, s midőn még jobban ragyogott a kedély mint a csillár, — azóta csak külső ingerre van szükség, hogy kivirítanak a báltermek kokéai, s beköszöntenek ama vig éjszakák, melyeknek költészetét édelgő zene, nekiperült rózsás arcok, keringő lábak, suhogó selymek, illatos fürtök, ékszerök, atlaszcipők, illusió — röffel és ábrándokkal mérve, szalagok, csipkék, mosoly és kacérság képezik.

Ma még a farsang csak a kirakatokban és a falragaszokon látszik. Bóhokás álcák, és arany virágos szövetek — szépek és foszlékonyak — rózsaszín hirdetések, s fodrász-bojtok új leleményei jelentik, hogy itt a vigidény. De a mig Terpsychore elkészül ünnepi piperéivól, s míg a fiatal; lánykák hadi tervei gázvilágra jönnek: addig bátra visszatekinthetünk a zeneidény utósó napjaira, melyekben két érdekes hangversenyünk volt.

Egyik a budai ének-akadémia első hangversenye, szombat-este, a redout kis termében.

Csak pár hónapja, hogy ez akadémia létesülését a lapok emlegették, s most midőn nyilvános föllésükről volt szó. a közönség azt hívé, sietnek!

De kellemesen csalódott. Ez akadémia növendékei rövid idő alatt oly sokat tanultak, hogy már is meglepő összhangzattal énekliek vegyes karaikat. Nem hiába áll Budavár régóta „musicalis“ hirben! A társas életben, a családi körökben mindig lehetett itt találni vonó-négyes társulatokat akkor is, midőn itt Pesten még híre sem volt a mai nap már nyakunkra szaporodott kamarai zenélyeknek. Bécsből jött hivatalnokok korán meghonosíták ott a Beethoven és Haydn-kultuszt, s a templomi zene is kellő ápolás alatt állt régóta. Így a zene valódi családi foglalkozás lett, s még az egész áldott

nap tollát percegetető vén „beamter“ is esténkint abban kereste üdülését, hogy elővette vonóját s kontrázott a fiatalabb ivadéknak, vagy egy ódon zongorán kísérte a család éneklő lányát. Ekkép csak kevés helyen lehet találni anyi műkedvelőt, mint a budavári régi szabású lakásokban. A zene ott az, mint a zöld moh a komor sziklákon — egyedüli élénkség.

Ezért van, hogy a budai dalárda első a maga nemében, s képes a „Frithjof monda“ zenéjét is előadni, s ezért van, hogy az ottani ének-akadémia legelőbb is Schubert „Mirjam győzelmi dalával“ tud kilépni, s becsületet vall.

Mind a kettőt Knahl ur vezeti, ki — a mint tudjuk — szintén pénzügyi tisztviselő. Legalább az volt. De ő is mindig párosítá — budai szokás szerint — a rideg valót a zengő költészettel. Nap-pal számok és akták, este hangjegyek és hangszerek. A zeneképzés terén azonban egy idő óta anyi buzgalmat fejt ki, hogy csodálnók, ha jelenleg egyébre is volna ideje. Múltkor egy műkedvelő (s mindenhomán összeszedett) zenekarral állt elő, most az ének-akadémiával.

Nem kell azonban hinni, hogy e fiatal intézet növendékei valami nagyon apró lánykákból és fiúkból állnak. Mind kifejlett csinos leányok, s küztük néhányan olyanok is, kik szembetűnőleg hirdetik, hogy a műkedvelés nem csupán a fiatal-ság kiváltsága.

A mit ők hónapok alatt Budán tanultak, azt most Pesten be akarták mutatni. De az idő nem kedvezett nekik. Olyan esős, sáros, rút idő volt, midőn a házból kimenni áldozat, legalább azoknak, kik gyalog szoktak járni. A kiknek pedig fogatuk van: azok rendszeren csak divatból járnak a hangversenyekbe, vagy is akkor, midőn egy-egy hangszer hőse vagy arszlánja játszik, kiket meghallgatni a „bon ton“-hoz tartozik.

A terem tehát nem telt meg, pedig nem csak csinos hangokat, hanem csinos arcokat is lehetett látni, küztük néhány szöke fűrtös, hosszas arcú, vékony vonású, Gretchen-szemű lánykát, kik mintha nem is ős Budavárbán, (a hol azonban a falakon kívül semmi sincs ősi), hanem valamelyik német regényíró tollában termettek volna.

Kedves látvány volt két oldalt két sor leány, fehér ruhában kék szalagokkal, mindenféle divatos frizurában, kezükben hangjegyekkel. Hátuk mögött a férfiak csak — hallatszott. S jól énekeltek! Hallottunk tőlünk német dallamokat magyar szöveggel, s Langer Viktor — e tehetséges zeneszerző — himnuszát, s Tinóditól „Török János vitézségét,“ e bús magyar elégiát, melynek ünnepi-

es menete és szomorú szelleme mindig meghatja a hallgatót, ha t. i. a hallgató magyar.

Épen három századja, hogy ez a dallam egy magyar szívü hegedős lelkében termett. De szívünkhöz szól ma is, mintha most is ugyanazon panaszos bánat élne bennünk, a mely hajdan e dallam forrása volt.

A budai énekakadémia hangversenyében voltak magánelőadások is, (Saxlehner k. a. énekel, Deutsch Vilmos zongorázott,) de természetes, ha a zenekedvelő közönséget főkép a vegyes karok érdekelték. Meggyőződheténk azokból, hogy ez az akadémia nem pusztá divatos erőszakolás, hanem hiányt pótol Budán, és bizonyára sok hasznát fogjuk látni nagyobb zenei ünnepélyeinknél is, melyekhez jól képzett és buzgó kart állíthat ki mindig.

A másik hangverseny a negyedik „philharmoniai“ volt a nemzeti színházban, s fele magyar szerzeményből állt, fele pedig klasszikus németből, a mi némi aggodalmat keltett bennünk, mert Schumann mellett csakugyan félthettük Böhm Gusztávot, s még jobban Beethoven szomszédságában a fiatal Erkel Sándort.

Valóban a nagymester „hősi symphoniája“ mellett a fiatal Erkel nyitánya nagyon vékony zene. Sőt magában véve is, alig egyéb, mint egy darab kísérlet az úgy nevezett „Kappelmeister muzsikából.“ De vannak részei, kivált a könnyű-debb helyeken, hol egy kis perspektívát nyerünk, melyen át látunk valamit e fiatal ember jövőjéből is. És ez a jövő biztató. — A zeneszerzés útja igen nehéz, mert végre is itt a magasabb művek alkotása nem csak költészet, hanem egyszersmind tudomány. A zenei gondolatok rendszeren sokáig fornak, míg valakiben határozott kinyomatot nyernek. Nagy dalműköltők is első munkáik nagy részét a feledésnek írták, s bukdácsolva érték el az utat, mely őket magasra vitte. Ekkép a fiatal Erkellel szemközt sem szabad szigorúknak lennünk, mert ha nem írt is valami megragadó és eredeti nyitányt, de annyit tanúsított, hogy van tehetsége és jól ismeri a hangszereket.

Böhm Gusztáv ezúttal sokkal határozottabb sikert aratott „balladájával“, melyet *Uhländnak* „A dálnok átka“ című költeményéhez írt. A nemzeti színház buzgó dalműrendezőjéről — eddigi művei után — sohasem tettük volna föl, hogy ily sikerült zeneszerzeménnyel leljen meg valaha bennünket. A tizenhat versszakra terjedő s drámai szellemű balladát jellemzőleg tette zenére, s mind az énekreszt, mind a zenekar kíséretét, sok gondnal, értelemmel és helyes érzékkel írta meg.

Míve a festői zenéhez tartozik, s némely helyen nem csak eltalált színezés, hanem művészi erély is van. Ellinger jól énekelte, s mind ő, mind a szerző sok tapstot kaptak.

Schumann „Genovéva“ nyitányáról s Beethoven „eroica symphóniájáról“ nem akarunk ezúttal több észrevételt tenni, mint azt, hogy zenekarunk kitűnőleg játsza. Maga az utóbbi mű oly nagyszerű, mely egy lángésznek mindig hatalmas emléke marad. Gyászindulójánál nem lehet meghatóbbat, költőibbet képzelni. De a helyett, hogy e mű leírhatlan szépségét emlegetnők, inkább ide

jegyezzük azt, mit ez alkalommal egy zeneirónktól hallottunk. Azt t. i., hogy Beethoven e művét a nagy Napoleon iránti lelkesülésében írta. De nem a hódító császár, hanem a köztársaság hatalmas consula fölött lelkesült, s midőn jött a hír, hogy a consulból császár lett, Beethoven (eszmevilágában a köztársaság híve,) fogta magát: földre dobta e művét s rá taposott. Azt is beszélték némelyek, hogy a gyászindulót csak ezután írta volna bele. Meglehet. Legalább a költők sohasem tudnak oly mélyre ható búsan írni, mint midőn egy édes álmukat temetik.

Vegyes közlemények.

F. Gy. (Történeti naptár.) — Január: 8. Meghalt Galilei, természetvizsgáló s bölcész 1641-ben. — 9. Bethlen István erdélyi fejedelem meghalt 1648-ban. — 10. Első Rákóczy György temetése Fehérváron 1649-ben. — 11. XIV-ik Benedek pápával megkötött a spanyol konkordatum a papi jószágok iránt 1753-ban. — 12. Luisiana eladott Észak-Amerikának 1814-ben. — 13. Svédország kinyilatkoztatta, hogy az országgyűlési tanácskozásokban mindaddig részt nem vesz, míg a bitangolás és önzés azokba befoly, 1806-ban. — 14. Meghalt III. András, az Árpádok utolsója 1301-ben.

—v— („Orosz vendéglő Sz. Pétervárott“) cím alatt lapunk mai kilencedik oldalán egy életképet közlünk, mely minket annál inkább érdekelhet, mert e népet mai külpolitikai viszonyaink felidézése közben gyakran emlegetjük. Oroszország pánszlávizáló törekvéseiről testvér-lapunk, a „Heti Posta“ már sok fölleplezést közölt s közli folytonosan azon izgatásokat, melyeket ezen, előttünk különösen 1849 óta nem kedves emlékezetű ország kormánya még magyar birodalmunk határai közt is véghez visz. Lesz még alkalom rá, midőn lapunk a mai Oroszország társadalmi és műveltségi viszonyaival tüzetesebben is foglalkozik; addig is azonban több rajzot fogunk onnan közölni, melyek szintén megengedik bepillantanunk azon állam magán életébe, melyért az elvakított pánszlávok annyira rajonganak.

—v— (London vadembereiről.) London, e több millió lakost számláló világváros, falai közt tanyát nyújt az emberiség oly mindenféle fajának, mely másutt nem, vagy legalább oly minőségben él nem fordul. Ez emberfaj egyike a londoni vadember, vagy mint ott nevezik „rough.“ Gyermekek korában őt még csak „arab“-nak nevezték esavargó élete miatt. Eredetüket rendszeren homály fedi, ne-

vüket biába keresnök a parokhiák anyakönyveiben, fölnevelkedésüket pedig isten irgalmának, s a Londonban nagy számmal levő fegyházaknak köszönik. Az „arab“-ból lett londoni vadembereket még a „nagy mozsdatlanok“-nak is nevezik, miért? az elnevezésből eléggé világos. A londoni vademberek külön társadalmat képeznek a társadalomban s különös! bár vadak, mégis rendszeren a leglátogatottabb helyeket szeretik fölkeresni, kivéve, ha a rendőrség üldözi őket. A hol temetés, tüzész, ünnepélyes menet, lófuttatás, katonai szemle vagy más látvány van, a vadembernek is ott kell lenni a tömegben s ilyenkor zsebkendő, levert kalap, burnótszelence, óra s lánc, tárcsa s több más efféle képezi ragadozó vágyainak zsákmányát. Ha nincs embertolongsó, a vademberek maguk idéznek elő ilyest, s e tekintetben hallatlanul leleményesek. Egyik tisztességesen öltözött „rough“ például valamely népes utcán egyszerre csak elkezd jajveszékelní, hogy nem tudja mifélegz emberek ellopják a tárcáját, abban volt minden vagyona s ő most koldus. Rögtön száz meg száz kíváncsi járókelő veszi őt körül s erre a többi vadember elkezd a zavarban halászni, t. i. a bámész tömeg zsebeiben. Télen, ha rozsul megy a kereset, még a nyilvános sétányok is színhelyeiül válnak hőstetteiknek. Ötven-hatvan „vadember“ t. i. elkezd ott mintegy mulatságul hógolyókkal hajigálózni egymásra. Csakhamar kíváncsi tömeg veszi őket körül; ekkor egy-egy hógolyó, természetesen csupa véletlenségből, valamelyik néző kalapját sodorja le, mit valamelyik suhanc fölkapván, elfut vele. Megvan a tolongás! S a vadembernek csak ez kellett, mert ezzel egyszersmind megvan az aratása. — Hanem a fentebb elésoroltak a londoni vadembereknek csak ártatlanabb mulatságaik; igazi munkájuk akkor kezdődik meg, midőn az éj lebecsátotta a világvárosra sötétség és sűrű ködből

álló fátyolát. Ekkor már veszélyesebb London félreesőbb utcáin a járás, mert azt sem tudhatja az ember, hol és hogyan kerül a „vadak“ körme közé. Egyik utcán keresztül például a kövezettől mintegy féllábnyi magasságban kötelet feszítenek, melyet a ködös sötétségben nem láthatni; az arra menő okvetlenül orra bukik s mielőtt fölkiálthatna, a vadak már betömtek száját és őt kifosztották. Máskor az elkésett járókelőknek egy-egy kapumélyedésből hurkot vetnek a nyakába, miként ezt egy időben Pesten is tevék úcai csavargóink; ezeket a londoni rendőr garrottereknek nevezi. Leggyakrabbi azonban, hogy az éjjel megtámadott rövid ólom buzogánnyal úgy fejbe kollintják, hogy az áldozat ez ütésbe azonnal elkábul. Képünk a londoni vadakat a munkájukra való készülődésükben ábrázolja.

Az angol „rough“ munkája közben.

— (Eb-hűség.) Egy nap a genfi tó partján sétáltam, — beszél valaki, — mikor egyszerre egy embert pillantottam meg, ki ebét láncon vezette maga után. A szegény állaton észre lehetett venni, hogy remeg, fél; de ura ellen nem mert feltámadni, hanem kéréleg emelte rá szemeit s farkát csóválgatá. „Szegény állat, mintha sejténésorsát,“ mondá az idegen. „Hát mi sorsa lesz szegénynek?“ — kérdém kíváncsian. „Befulasztom a vízbe!“ „S miért? Ön a gazdája e szegény párának?“ — „Természetesen; szegény Pontó, sajnálom, de nagyon öreg. Sorsát senki li nem kerülheti.“ Az eb remogett s folyton gazdája lábaihoz dörzsölte magát. „Hisz nem is látszik olyan vénnek, aztán mégis borzasztó, egy ebet megfulasztani,“ mondám szánakozva: „Uram! Már nagyon haszontalan portéka lett s én nem tarthatom, — nem táplálhatom.“ Eközben eloldott egy kis csolnakot, az ebet belevitte s eztán tóra szállt. Mikor jó darabot elhaladt a parttól, fölemelte az ebet és egyszerre a vízbe dobá. De csalódott az öreg állat gyöngeségében, mert bármily erővel is dobta a vízbe, a szegény állat csakhamar felmerült újra s a csolnak

után uszott. Gazdája többször visszatolta az evezővel, végre többszöri kísérlet után megboszankodva, nagy erővel akart rá ütni, hanem elvesztvén egyensúlyát, egyszerre bele fordult a mélységbe. Nem tudott uszni s menthetlenül elveszett volna, ha a hűség állat nem ugrik feléje, meg nem ragadja kabátjánál s nem viszi ki a partra. Esméletlenül hevert a parton; a hű eb addig nyalta, míg szemeit fölnyitá. Én is oda mentem s azt kérdeztem, hogy most is oly hiábavaló portékának tartja-e ezt a vén kutyát? Egy másik ur is oda jött a hűség kutyához s ajánlatot tett, hogy gazdájától megveszi, mert oly hű állat hálásabb gazdát érdemel, hanem a megmenekült ur, könyezve karolta át hű ebe nyakát s zokogó hangon mondta: „Nem, uram! Mig egy darab kenyermel lesz, Pontómat senkinek sem adom. Inkább én eszem kenyérhajat, csak ő ne éhezze!“ És hű Pontóját nem is adta senkinek.

Sz-k. (Hajdam és most).

Véletlenül kezembe került egy régi német nyomtatvány, melyet a legközelebb mult koronázási árakkal (természetesen, tekintetbe vévén az akkori pénzértéket) érdekes lesz összehasonlítani. Az árjegyzék így szól: „Midőn 1563-ban, Maxmilián herceg, I. Ferdinánd császár fia, magyar királyiakorónázandó vala, Pozsonyba országgyűlés hivatott össze. Nehogy pedig ezen alkalmal az életműekkel uszoráskodás történhesék, erre különösen rendelt biztosok által, következő árak szabattak: 3 személyre való kenyér 3 denár. 1 mérő muntliszt 20 denár 1. mérő rozsliszt 10 d. 1 m. zab 15 d. 1 m. árpa 13 d. 1 malac 9 d., 1 lud 6 d., 1 tyuk 4 d., 1 csirke, nagy 3 d., 1 csirke kisebb 2 d., 5 tojás 1 d., 1 font vaj 7 d., 1 font viza vagy esuka 6 d., 1 font ponty 4 d. 1, 1 font haresa 4 d., 1 font gyertya 4 d., 1 font füstölt szalonna 4 d. 1 font friss szalonna 3 d., 1 font sajt 3 d., 1 font marhahus 2 d., 1 font borjúhús 2 d., 1 font ürühús 1 ½ d., 1 itce méz 5 d. 1 itce, bor, legjobb 4 d., 1 itce bor közepszerű 3 d., 1 itce borsó 2 d., 1 kappan, éves 6 d., 1 kappan, idei 5 d.

renc József király a Tuillériákban ebédelt, a teríték herendi készítményekből állott.

* (Az öngyilkosok száma Bécsben) a múlt évben 267-re rugott; köztük 171 férfi volt, 81 nő és 15 gyermek. A kísérletek száma pedig még egyszer emny.

* (Sarolta császárné) most Brüsszelben van, s minden hír arra mutat, hogy javulása napról-napra örvendetesben halad előre. Több hét óta csak egyszer mutatkozott rajta az elmezavar. Legnyugtalanabbak éjei, melyek lázas álommal vannak összekötve, s ilyenkor emlegeti csak Mexikót és férjét. A zenében nagy gyönyört talál, s közelebb már maga is több ízben zongorázott. Orvosok véleménye szerint azonban nyugtalanító lehet az,

hogy férjéről nem beszél, mintha mindent, mi rá vonatkozik, elfeledett volna.

* (Földrengés) A francia lapokból értesülünk, hogy Lyouban a múlt pénteken könnyű földrengést éreztek, miattal erős földalatti morajt lehetett hallani. Szerencsétlenség nem történt, de a házi eszközökben több kárt szenvedtek.

* (Szegezen a kopár helyeket) buzgalommal kezdik fával ültetni be. A sívóhomok földet kiadják szőlős és fás kerteknek, a légszesz gyár mellett epres kertet vagyis eperfaiskolat alakítanak, a régi temetőt pedig sétányává alakítják.

* (A párisi magyar egyesület) a szabadság vértanúinak emlékeire maga körében gyűjtéseket rendez.

H I R D E T E S E K.

HATSCHEK MIKSA
raktárában

váci utcában a korona-kávéház mellett Pesten.

OPTIKAI DISZ-ÁRUK

árjegyzéke.

Színházi látcsövek (Operngucker)

3 frt, 3 frt 50 kr, 4—50 frtig.

- 1 finom szemüveg acél vagy csonttal, fehér üveg, 1 frt 20 krtól fölfelé.
- 1 detto kék vagy szürke üveggel ugyanazon áron.
- 1 finom invisible-szemüveg 2 frt 50 krtól fölfelé.
- 1 finom ezüst szemüveg 3 frt 50 krtól fölfelé.
- 1 finom teknőbékacsont-szemüveg 3 frttől fölfelé.
- 1 finom lorgnet (Stecher) 1 frttől fölfelé.
- 1 finom arany-patent brill 4 frt 50 kr.
- 1 finom Penznez (orrcsipetű) fehér, kék vagy szürke üvegekkel 1 frttől fölf.
- 1 finom " " teknőbékacsontból 3 frttől fölfelé.
- 1 finom " " ezüstartól 3 frttől fölfelé.
- 1 finom teknőbékacsont lorgnet (Stecher) 3 frttől fölfelé.
- 1 Rajzeszközök 90 kr, 1 frt, 1 30, 1. 80, 2, 2. 50, 3, 4—20 frtig.
- 1 Hőmérők 60, 90 kr, 1 frt, 1. 30, 1. 60, 2—8 frtig.
- 1 Légmérők 4, 5, 6, 7, 8—35 frtig.

Fényképek nagy választékban

8, 10—50 krig. 1694 3-3

Fénykép-albumok zenével

14 frttől 50 frtig.

Vidéki megrendelések a pénz előleges beküldése vagy postai utánvétel mellett mindenhol elküldetnek, és kérjük ekkép czimezni:

HATSCHEK MIKSA optikusnak

Pesten, váci utca a „Korona-kávéház“ mellett.

KOHN IGNÁCZ

jó hírben álló

óra-üzlete

Pesten,

Kigyó utca 6. sz.

ajánlja dusan felszerelt rak-
tárát kitűnő jó és olcsó órák-
ból két évi keszesedés
mellé

Árjegyzék:	frt
Ezüst horgonyóra 4 köre	10
" " 4 köre rugonnyal	12
" " finom arany kerettel	18
" " " kettős fedéllal	14
" " jegeczüveggel	15
" " 15 köre	15
" " kettős edéllal	18
" " erős ezüstartól	20
" a gol horg.-ó. jegeczüveg. 18, 20, 22	
" remontoir	24, 28, 32, 35
Órák 3 próbas aranyból.	
Arany női órák 4—8 köre	24, 28, 32
" " savonette 8 köre 33, 40, 42	
" " horgonyóra 15 köre	45, 50, 55
" " remontoir, nőknek 80, 85, 90, 100	
" " horgonyóra 15 köre	34
" " " aranyfedéllal	42
" " " savonette	54
" " savon. ar. fedéll. 58, 62, 66, 80, 90	
" " remontoir savonette erős ar.	
" " fedéllal	100, 110, 135, 165
Ingaóra minden 24 ó. után felhuzandó 11	
" " 8 adnapra felhuz. 15, 19, 21, 23	
" " óra- és feláruitással	28, 31
" " óra- és negyedórait. 46, 50, 52	
" " óra- és negyedóraitással 38, 40	
" " havi regulat. ar.	29, 31
Ébresztő 5 frt, órával	7

Vidéki megrendelések előre beküldött ár vagy postai utánvétel mellett legpontosabban és gyorsabban teljesítetnek. Órák cserébe és javításra is elfogadjanak és oly órák, melyek meg nem felelnek másokkal pótoltatnak. 1785

Legnagyobb raktár

mindenféle

petroleum-, moderateur- és ligroin-féle lámpákból:
valódi amerikai petroleum-olaj, legfinomabb moderateur-lámpa-
olaj, valamint ligroin-olaj nagyban és kicsinyben a legjutányosb
áron kaphatók.

Legújabb formájú hintó-lámpák páronként 5—20 frtjával.

Szagtalan szobai árnyékszékek, egészen érezből, finoman lakirozva, betét, kettős zár és
vánkosüléssel, kétféle nagyságban 10 és 12 frtjával.

Szobai árnyékszékek, angol modorban, szivattyúval, porcellán-tállal, finom lakirozva 24
frt., fényesíszolva 30 frt.

Házi árnyékszék 30 frttól 60 frtig.

Fürdők és ülő-kádak, altestmosódók (büdé), thea- és kávéfőzők, ház- és konyha-szerek a
legjutányosabb áron.

Megrendeléseket utánvét mellett pontosan teljesítünk,

Zellerin Mátyás,

bádogosmester.

Raktára: Sebesténytér és zöldfa utca sarkán.

Gyára: Borz utca 4. sz.

Francia

Bálruhák és szövetek

a derek mérték után készítve, az egész
ruha gyönyörűen ékítve.

28. — 34. — 38. — 45. — 50. — 60 ft és fölebb.

Francia legyezők.

darabja: 3. — 4. — 6. — 8. — 10. — 15. — 20. — 30. — és
fölebb.

Tarlatán,

végje: 3 ft 75. — 4 ft 50. — 6. — 7. — 9. — 10. — 12. — és
fölebb.

**Bál-alszoknyák. Crinolinok. övek, csip-
kék stb.**

Menyasszonyi készletek

u. m. Ágynomű, ingek, Corsettek, zsebkendők, szoknák, asztal-
tálmű, stb.

➔ **Részletes árjegyzékek bérmentve.** ➔

Pest, váczinteza 19. sz.

TÜRSCHEF. -nél

a nagy Kristof mellett.

EMICH GUSZTAV

könyvkiadóhivatalában,

(Pesten barátoktere 7.sz. I. em.)

s általa minden hiteles könyvárusnál

Bécsben Horischeck Károly

egyetemi könyvkereskedésében (Stephans
platz 6. sz.) — kapható:

A balladáról. Irta Gregus

Agost. Koszorúzott pályamű,
kiadta a Kisfaludy-Társaság. Ár:
1 forint.

Két város. Regény. Irta Boz
(Dickens). Fordította D. L. és
B. V. Két vastag kötetben. Ár
3 forint.

A hősök. Görög tündérmesék gyer-
mekek számára. Irta Kings-
ley Károly. Angolból fordít-
otta Pulasky Agost. Egy
könyvmatu címeképpel Diskö-
tésben (vörös angol vászonban,
arany szegélylyel) ára 2 ft 50 kr.

A régi jó idők. Magyar korrajz.
Irta Vas Gereben. Öt kötet-
ben. Második kiadás. Ár az öt
kötetnek csak 2 ft.

A magyar váltójog. Fekintettel
az általános váltórendeletre,
kapcsolatban a váltóörvény-
székek számára kihirdetett legújabb
rendeletekkel. Irta Dr. Dege-
n-Gusztáv, pozsonyi kir. jog-
akadémiai nyilv. rendes jogtanár.
Nagy 8-adról, 200 lap és 3 váltó-
minta, ára 1 ft 50 kr.

lakbér: 2,099,936 ft; ez után kiszabott államadó: 416,249 ft, község-adó: 71,397 ft. A Lipótvárosban lakbér: 2,31,781 ft, államadó: 468,191 ft; községadó: 80,307 ft. A Terézvárosban: lakbér: 2,254,965 ft, államadó: 446,979 ft; községadó: 76,668 ft. A Józsefvárosban: lakbér: 722,771 ft; államadó: 143,267 ft; községadó: 24,574 ft. A Ferencvárosban: lakbér: 365,221 ft; államadó: 72,394 ft; községadó: 12,417 ft. E szerint az összes házakból befolyó lakbér tesz 7,807,874 főt. E jövedelem után fizetettek 1,547,082 ft államadó, 265,365 ft községadó, vagyis az összes adó tesz 1,812,447 főt.

* (A táviratolás díját) már legközelebb alább szállítják. Ezentul az egyszerű távsürgönyzés csak 50 krba fog kerülni.

* (Az emancipáció folytán) a pesti váltótörvénysek elhatározták, hogy miután most a zsidók egyenlő polgári jogokkal bírnak, oly esetekben, midőn zsidó esküszik, az eddigi gyakorlatot, miszerint az esküvésnél egy rabbinak kellett jelen lenni, megfogja szüntetni.

* (A kormány meghagyta) a magyarországi vasuti-igazgatóságoknál, hogy hirdetéseiket magyar és német nyelven közöljék. Felül a magyar álljon, mint eredeti szöveg; alább pedig a német, mint fordítás.

* (Pesten új házakat akar építtetni) egy részvénytársulat, mely több millió firtal van alakulóban, vagy talán már meg is alakult. Szükség volna rá, mert bármennyire emelkednek is egymásután az új házak, a népesség szaporodásával nem tarthatnak arányt. Más oldalról a házbérek magas volta is szükségessé tenné e társulat nagyobb mérvű működését. A párisiak nem laknak oly drágán, mint mi, boldog pestiek.

* (Gyilkosság Pesten.) Sylvester-napján egy Cserni János nevű szabadságos katona és borbélysegéd a váci uton levő „zöld fa” fogadónál botorvával hűtlen kedvesének nyakát metszé. Azonnal elfogták s a gyilkos bevallotta, hogy eltökélt szándoka volt megfoszulni magát.

* (Jótékonyságok.) Szikszay József és neje a debreceni főiskolánál néptanítók részére 1000 firtnyi alapítványt tettek. — Gorove miniszter újévi ajándékul a városi fiú- és leány-árvaintézet és vakok intézete számára egyenkint 50 firtot adott. Az „aradi vértanúk” emlékére Hontban Pongrácz Lajos főszépbíró 100 firtot gyűjtött, mely összeghez 33 adakozó járult.

* (Vetér tábornagyot) újév napján küldött-ségek üdvözleik Pozsonyban. Beck Hermin urhölgy pedig egy ezüst habérkoszorút nyújtott át pozsonyi honleányok nevében, szabadságra cunck derék bajnokának.

* (Turcsa, de szomorú végű esetről) irnak Moszkvából. Az ottani apáca-zárda növeldejében a tanonc kisasszonykák oly módon fészülködtek, hogy a felügyelő apáca megbotránkozott rajta, s hogy a bajt gyökeresen orvosolja, lenyíratta a kisasszonykák büszkeségét, a fürtöket. A kisasszonykák bosszút esküdtek. A szörnyű ítélet végrehajtása utáni este volt kitzúve a bosszú idejeül. Tudták,

hogy ily időben szokott a szobába lépni az apáca tehát Mihelyt nyílt az ajtó, a belépő fejét kendőikkel beborítva, kezecskéikkel, s mint az eredményből kitűnt, egyből is ütlegelni kezdtek. Az apáca eszméletét veszti, s másnap a csiny áldozata lett. De nem a gyűlölt apáca volt, hanem egy novicius hölgy, kit balsorsa az összeesküvők közé vitt épen akkor, midőn azok az apácára vártak. Egyébiránt megjegyezzük, hogy e hírt bécsi lapok terjeszték, s azok gyakran közlenek oly híreket, melyekből semmi sem igaz.

* (Az emberbaráti szeretet és jótékonyság) egy buzdító példájáról irnak Páparól. A város egyik nevelőnöje, Lendvich Mari k.a., husz kis növendékével pár száz darabra menő apró kézi munkát készítettet s azokat kisorsolván, a begyűlt pénzből karácson estején husz árva lánykát öltöztetett föl tetőtől talpig. A kisebb, varrni nem tudó növénydek helyett maga a derék nevelőnő végezte a munkát. Az ünnep estején, mely a növeldeben a jótékonyság ünnepe is volt, gyümölcsessel és kalácsal is megvendégelték a szegény árva leánykákat.

* (Gyore-tiszeli ágyut) talált föl Klemm István hazánkfa, melyet a magyar kormánynak ajánlott föl. Hogy igen célszerű találmány, kiteszik abból, hogy valaki elvesvén a föltaláló titkát, most külföldön ezek szerint egész ágyu-ütegeket szerveznek. Magyar ember találmányának — úgy látszik — itthon nem igen van sikere, s gyakran külföldről hozzuk be nagy áron, a mi itthon született.

* (Aradmege és városa románjai) mult évi dec-26-án értekezletet tartottak s egyhangulag programot alapítottak meg, mely szerint az aradmegei és városi román értelemiség nemzeti egyesületet alakít, elismeri a közös haza integritását, magának vallja az 1848-ki elveket s a nemzetiségi kérdés megoldására a jog, méltányosság és alkalmánosság érdekében törekedni fog, ugyszintet mindenre, mi a haza és a román nemzet jólétét előmozdítja. Ideiglenesen egy 50 tagból álló bizottmány is alakítottatott.

* (Fáklyás zene.) Vukovárt Jankovich Dániel és Rapun Jenő unionista követeknek fáklyás zenével tisztelegtek. Számos fáklyás és még számosabb polgára a városnak vett részt a tisztelgésben. Megjegyzendő, hogy Rapun Jenő honvédkapitány volt.

* (Halálkozás.) Kolozsvárt közelebb halt meg Csiszér Dávid, ki 37 évig mint nyomdász, egyik eszközlője volt irodalmunk terjesztésének. A forradalomban Kossuth Lajos a magyar bankjegyek nyomtatásához alkalmazta. E tisztjét az utolsó perig igen buzgón és legtisztább kézzel végezte.

* (Párisban a magyar ipar egyik legnevezeteseb gyármánya.) Fischer herendi porcellángyárának edényei, nagy elismerésben részesülnek. Metternich hercegnő annyira megszerette, hogy kieszkölé, miszerint a gyárnak a „boulevard de Capucins”-ben most már állandó raktára van. A világtárlaton is annyira felkelték a figyelmet, hogy a francia császár asztalára is eljutottak. Midőn Fe-

Folytatás a mellékleten.

Előfizetési fölhívás

„HAZÁNK S KÜLFÖLD“-re.

Lapunk irányát már ismeri olvasó-közönségünk, mert előfizetőink száma mutatja, hogy az már az országban mindenfelé el van terjedve. Itt hát csak azt jegyezzük meg, hogy ez irányt ezentúl is megtartjuk, rajta levén, hogy legjobb íróinkat csoportosítván magunk köré, közleményeink mind becsesek, mind érdekfeszítők legyenek.

Uj évvel kezdődő számos érdekes közlendőink közül csak

„Az 1848—49-diki eseményekre vonatkozó ismeretlenebb rajzokat“,

„Kossuthnak képekkel illusztrált angliai diadalutja ismertetését“, és

„A menekült magyarok kaland- és szenvedésterjesztésének Amerikában“ említtjük föl.

1868-diki minden egész éves előfizetőnket 1868-ban ismét uj és kedves meglepetésben fogjuk részesíteni, (csupán a 30 krnyi bélyeg- és csomagolási díj beküldése mellett.)

Uj előfizetőink azon kedvezményben részesülnek, hogy 1867-diki múltapunkat, a párisi világtárlaton kiállítva volt „Hunyady László végbúcsúját“ is megkaphatják 4 frt 30 kr. külön beküldése mellett, mely összegbe már a bélyeg- és csomagolási díj is belé van számítva.

Előfizetési föltételek:

Egész évre 6 frt. } végyedére (jan.—aprilisig) . . . 1 frt. 50 kr.
Félévre (január—juliussig) . . . 3 „ } az 1868-diki műmelléklet csomagolása 30 „

Előfizetési felhívás a

„HETI POSTA“

cimű politikai hetilapra.

(Ára évnegyedre csak egy forint.)

Mai nap jóra való magyar ember már nem lehet el ujság nélkül, mert nemcsak joga van megyéje, hazája és a nagy világ dolgairól értesülnie, hanem ez hazafias kötelessége is; mert csak azon ország életre való, melynek minden polgárát érdeklik a közügyek.

Az előfizető oly szabad elvű ujságot kap, mely érthetően magyarázza meg a hazai politikai állapotokat, — pontosan elbeszéli az országgyűlésen történeteket és az ott mondott szónoklatokat, — elmondja szorgalmasan, mi történik a nagy világ országaiban, és kifejtetni igyekezik, hogy miből eredt egyik-másik bonyodalom, — közli a különböző megyék gyűlésein történeteket s mindazt, a mi nevezetes adja elé magát akár az országban, akár a külföldön; — ad eredeti levelezéseket (s ilyek küldésére ezentúl is kérjük t. olvasóinkat) itthonról s távol külföldön elszórva élő honfitársainktól, — mindenre kiterjedő újdonságaiban hasznos szolgálatot igyekezik tenni mindennemű tisztviselőnek, papnak, tanítónak, gazdának, községi előjáróknak, szóval minden állású polgártársainknak s mert a minisztérium és egyéb hatóságok rendeleteit is szorgalmasan közli, ezzel nélkülözhetővé igyekezik tenni minden más drága ujságot.

S hogy mulattató olvasmányban is részesüljön az előfizető, azért a „Heti Posta“ minden számában még külön adunk magyar történeti elbeszéléseket, humorisztikus cikkeket s „Apróságok“ cím alatt olvasni érdemes furesaságokat.

Előfizetési föltételek:

Januártól március végeig 1/4 évre . . . 1 ft. | Januártól szept. végeig 3/4 évre . . . 3 ft.
Januártól június végeig 1/2 évre . . . 2 ft. | Januártól egész évre . . . 4 ft.

(Az előfizetések Postre, a „Heti Posta“ kiadóhivatalához küldendők.)

Szokoly Viktor,
szerkesztő és tulajdonos.

Emich Gusztáv,
magyar akad. nyomdász és kiadó.